

A M. KIR. ÁLLATORVOSI FŐISKOLA KIADVÁNYAI.

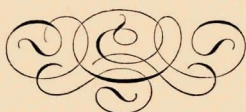
3. SZÁM.

A MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLATORVOSI FŐISKOLA

1900. ÉVI OKTÓBER HÓ 9-ÉN

MEGTARTOTT

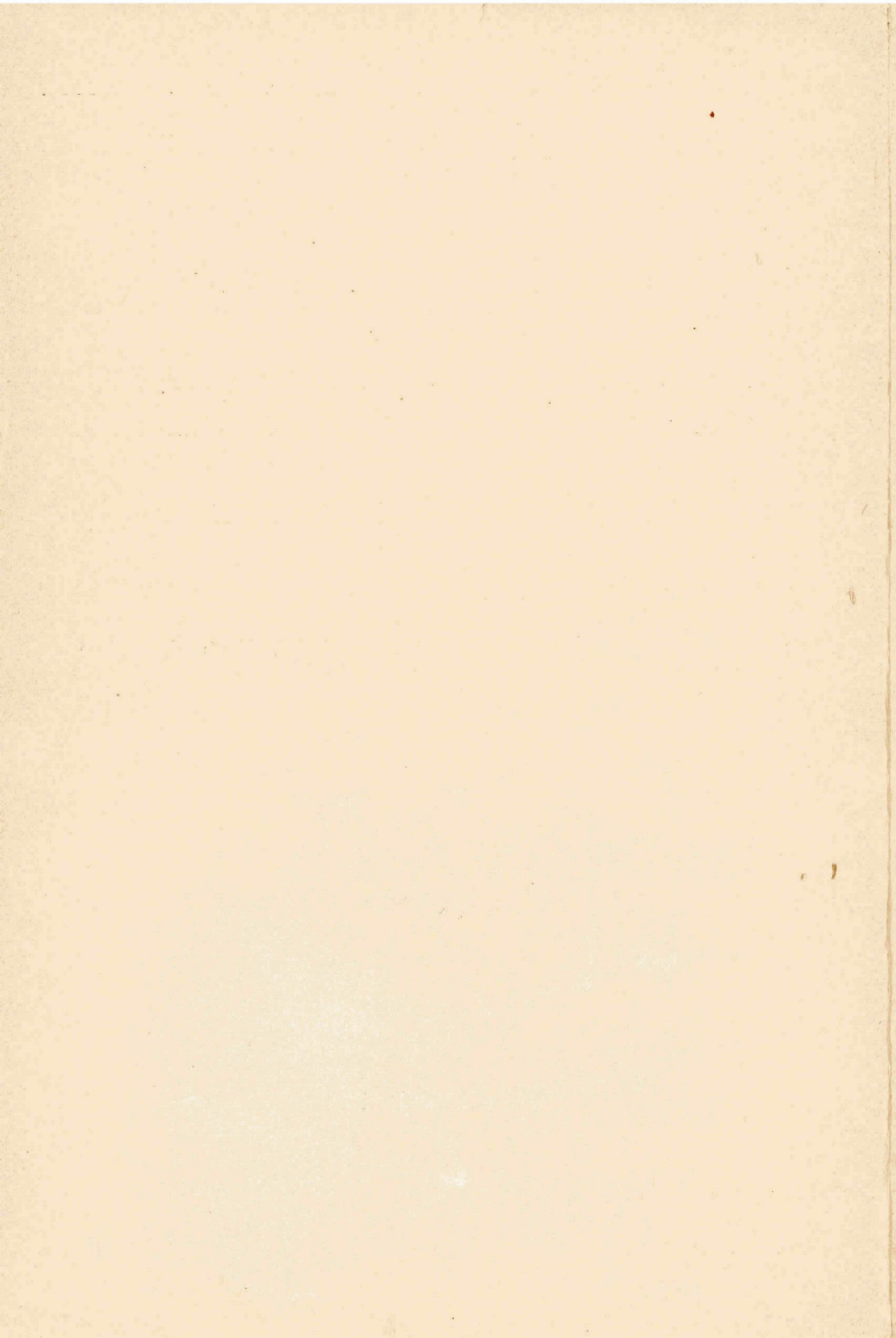
TANÉVMEGNYITÓ ÜNNEPÉLYE.

M. KIR. ÁLLATORVOSI FŐISKOLA
JÁRVÁNYTANI INTÉZETE
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 23. sz.

BUDAPEST.

1900.

BESZÁMOLÓ

AZ 1899/1900. TANÉVRŐL.

BESZÉD,

MELYET

A BUDAPESTI M. KIR. ÁLLATORVOSI FŐISKOLA
TANÉVMEGNYITÓ ÜNNEPÉLYÉN

1900. ÉVI OKTÓBER HÓ 9-ÉN

MONDOTT

Dr HUTYRA FERENCZ

EGYETEMES ORVOSDOKTOR, OKLEVELES ÁLLATORVOS, A BELGYÓGYÁSZAT NYILVÁNOS RENDES TANÁRA ÉS AZ ÁLLATJÁRVÁNYTAN ÉS HÚSSZEMLE ELŐADÓJA, A III. OSZT. VASKORONAREND ÉS A FERENCZ JÓZSEF-BEND LOVAGJA, CZ. EGYETEMI NYILVÁNOS RENDKIVÜLI TANÁR, AZ ORSZ. KÖZEGÉSZSÉGI TANÁCS RENDKIVÜLI TAGJA, AZ ÁLLATORVOSI TISZTI VIZSGÁLAT VIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK TAGJA, AZ ÁLLATORVOSI FŐISKOLA REKTORA.

FRANKLIN-TÄRSULAT NYOMAJA

Mélyen tisztelt vendégeink!

Tisztelt főiskolai hallgatók!

Az új szervezeti szabályzat, mely tanintézetünket főiskolai rangra emelte és ezzel az állatorvosi szakoktatást új alapokra helyezte, az elmúlt tanévvel lépett életbe és ma azzal a feladattal állok szemben, hogy az első tanévről, főiskolánknak ez év lefolyása közben kifejtett működéséről, mélyen tisztelt vendégeink és a hallgatóság színe előtt beszámoljak. A tanártestületet, midőn elhatározta, hogy ezentúl minden tanév elején megnyitó-ünnepélyt tart, elhatározásában az az óhaj-tás vezérelte, hogy a nyilvánosság előtt tanúságot tegyen a főiskola működésének irányáról, a körében uralkodó szellemről és az elért eredményekről, s ez úton mind szélesebb körökbe terjeszse el annak tudatát, hogy főiskolánk úgy a tudománynak, mint az ország mezőgazdasági érdekeinek szempontjából jelentős missiót teljesít és hogy fontos hivatását megfelelő módon tölti be.

Nyiltan és őszintén tárva fel belső életét, a nagyközönség s első sorban a közelebbről érdekelt körök megítélése alá bocsátja működését. A kötelesség hű teljesítésének tudatában bizalommal tekint a bíráló elé és a menyinyiben oly szerencsés lesz, hogy a méltányosan bíráló közönség elismerését kiérdemli, ez az elismerés

további fokozott tevékenységre fogja serkenteni, hogy minél eredményesebben és minél magasabbra fejleszse azt az ügyet, melynek gondozására hivatva van.

Már ma is megnyugvásunkra és örömünkre szolgál, hogy intézetünknek főiskolai alapon történt újjászervezése annak idején mondhatni osztatlan helyesléssel találkozott úgy a tudományos körök, mint a legközvetlenebbül érdekelt gazdaközönség részéről. Reánk igen megtisztelő tanúságot tett erről a múlt tanév elején megtartott felavató ünnepély is, mely alkalommal a földművelésügyi miniszter úr Ő Nagyméltóságát és a közélet, valamint a tudomány számos kitűnőségét volt szerencsénk vendégeink sorában üdvözölhetni. Az akkori örömet újból átérezzük mai megnyitó-ünnepünkön, melyet külső kényszerítő körülmények folytán a kelletténél később tartunk meg és hálásan mondunk köszönetet mélyen tisztelt vendégeinknek szíves megjelenésükért, melylyel főiskolánk iránti érdeklődésüket kifejezésre juttatják.

★

A lefolyt tanév elején életbe léptetett szervezeti szabályzat nem érvényesült még ezúttal teljes egészében. A felvételi feltételeknek a múlthoz képest igen tetemes súlyosbitása egyfelől, az a körülmény másfelől, hogy az állatorvosi képzettség feltételei és az állatorvosi pálya igényei felől ma még sokféle téves felfogások tapasztalhatók, indokoltá és szükségessé tettek bizonyos lassúbb átmenetet a főiskolára felveendő hallgatók előképzettségének emelése tekintetében s ehhez képest a múlt évben — ezúttal utoljára — még a gymnasium vagy reáliskola VI. osztályáról szóló bizonyítvány, kivételesen pedig még jeles osztályzatú pol-

gári iskolai bizonyítvány alapján is történhetett a beiratkozás.

A múlthoz képest aránylag kevésbé szigorított feltételek mellett oly tömegesen történt a beiratkozás, hogy már-már komolyan veszélyeztette a tanítás sikerét. Az első félévre beiratkozott hallgatók száma ugyanis meghaladta a kétszázat, mely szám nem állott arányban a jóval kevesebb hallgató számára berendezett intézeti helyiségekkel és főképen a gyakorlatok tartásánál okozott nagy nehézségeket.

Az állatorvosi tanfolyamra való ez a tömeges jelentkezés, mely a felvételi feltételeknek továbbra is változatlan meghagyása esetén mindenek szerint még évről-évre fokozódott volna, előreláthatólag rövid idő alatt az állatorvosi pálya túltömöttségére és ennek következményeképpen ezen a pályán is annak a szellemi proletáriátusnak előidézésére vezetett volna, mely egyik-másik téren, némely pályákon érezhető hiánnyal egyidejűleg, már most is mutatkozik és komoly veszedelmeket rejt magában.

A tanulmányi feltételeknek időközben történt tetemes szigorítása, melynek időszerűségét az említett körülmény meggyőző módon igazolta, ettől a veszedelemtől meg fog óvni, másfelől pedig a főiskola összes hallgatóinak a múlt évben tekintélyes száma — 490 — lehetővé fogja tenni a legközelebbi években rendszeresítendő, illetőleg megüresedő állatorvosi állások betöltését. Kétségtelen, hogy az új szervezeti szabályzatnak egész teljességében való életbelépésével a hallgatók száma a múlthoz viszonyítva jelentékenyen csökkenni fog, ez az előre várt jelenség azonban nem ejtethet aggodalomba. Eltekintve attól, hogy a tanítás rendelkezésre álló eszközeivel arányban nem álló, túl-

nagy látogatottság már a tanítás sikeressége érdekében sem kívánatos és hogy ez ellen esetleg a numerus clausus megállapításával való védekezést igen komoly okok ellenzik, eloszlatja az aggodalmat az a tény, hogy a legközelebbi négy év folyamán előreláthatólag több mint háromszáz állatorvosi oklevél fog kiosztásra kerülni, melyek tulajdonosainak elhelyezésével mindennek szerint jórészt megszűnik az állatorvosokban ma még nagyon érezhető hiány. A későbbi években főleg a természetes fogyás pótlásáról és az akkor bizonyára már kisebb számban szervezendő új állások betöltéséről kell majd gondoskodni. Ennek a hallgatók kisebb száma is meg fog felelni, másfelől azonban az állategészségügyi intézmények fokozatos fejlődése és a hivatalos állásoknak a mainál jóval nagyobb száma mellett az állatorvosi pályára lépő ifjak azontúl is biztos megnyugvással fognak jövőjük felé tekinthetni; ennek folytán ezt a pályát, daczára a nehéz feltételeknek, évről-évre többen fogják felkeresni és ilyen módon előreláthatólag rövid idő alatt helyreáll majd a kereslet és a kínálat között a kívánatos egyensúly.

Az állategészségügy gyors fellendülése az utolsó évek folyamán, az állatorvosi közszolgálat államosításának előre vetett árnyéka, valamint a felvételi feltételeknek rövid időn belül bekövetkező szigorítása okozta, hogy az átmenet első évében, mintegy kapuzárás előtt, nem kis részben olyanok is jelentkeztek az állatorvosi tanfolyamra, kik, bár talán kevés hivatottságot éreztek magokban, túlkevesre becsülve a tanulmányok nehézségeit, itt aránylag könnyen vélték czélt érhetni. Mert nem ritka még ma sem az a felfogás, hogy az állatorvosi tanulmányok kevés tehetséget és talán még kevesebb munkát igényelnek s hogy az állatorvosi

pálya mintegy önkényt kínálkozik olyanok részére, a kik más, nehezebbnek vélt pályán alig remélhetnek boldogulást.

Ez évben is tehát ismétlődött az, a mivel a korábbi években is számolnunk kellett és a mi egyik lényeges indító oka volt az előképzettség emelésének, hogy t. i. az újonnan beiratkozott hallgatók bizonyos része már rövid idő múlva meghátrált a szemben talált, tehetségét vagy munkakedvét túlhaladó nehézségek elől vagy pedig a tanév végén, az ekkor kötelező előszigorlat alkalmával kellett erőinek elégtelen voltáról meggyőződnie.

224 első éves hallgató közül ugyanis 168 azaz 75% jelentkezett az előszigorlatra, míg 56 azaz 25·0%, az év folyamán elhagyta a főiskolát, illetőleg kis részben későbbre halasztotta az előszigorlat letételét vagy önkényt az első két félév ismétlésére határozta el magát.

A 168 jelentkező közül az összes tárgyakból megfelelt 111 azaz 60·0%, köztük Garai József kitűnően, 11 pedig jelesen, nem felelt meg 57 azaz 34·0%. (A gymnasiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján jelentkezett 16 első éves hallgató közül 15 tette le sikeresen az előszigorlatot.)

Egészen eltekintve a más felsőbb tanintézeteken elért tapasztalatoktól, az előszigorlatnak általános eredménye önmagában tekintve tényleg nem tekinthető kedvezőnek, azonban mintegy szükségképen folyik a most említett körülményekből és kétségtelen, hogy jövőben, a hallgatók előképzettségének emelkedésével fokozatosan javulni fog. A tanártestület, illetőleg ennek vizsgáló bizottságai, a magok részéről csak kötelességet teljesítik akkor, ha, miként ezt a múltban tették, a szigorlatokon következetesen érvényesítik a szigorlatnak

azt a fokát, mely feltétlenül szükséges arra, hogy csakis erre hivatott egyének szerezhessék meg az állatorvosi oklevelet. S ha ennek folytán általánossá válik az a tudat, hogy az állatorvosi pályán csak nagy szorgalommal és ennek útján szerzett alapos ismeretekkel lehet célzt érni, úgy ez bizonyára úgy a főiskolának, mint az ország állategészségügyének csak előnyére fog válni.

A főiskolának egyébiránt az I. félévben összesen 485, a második félévben pedig 475 rendes hallgatója volt; oly számok ezek, melyeket a főiskola előreláthatólag nem fog egyhamar újból elérni, mely azonban a mondottak szerint egyelőre nem is látszik kívánatosnak.

A rendes polgári hallgatók közül 78·4% hat középiskolai osztálynak megfelelő, 21·6% pedig ennél magasabb előképzettség fölött rendelkezett.

A szorgalmas hallgatók tanulmányaik közben hathatós támogatásban részesültek az állami költségvetésben erre a célra előirányzott jelentékeny összegű ösztöndíjak révén. Ilyen, 300, illetőleg 600 koronás állami ösztöndíjat, mindössze 24.800 K-t, 58 hallgató élvezett, más alapokból pedig hat hallgató 1.920 K-t és 6000 frk-ot; az ösztöndíjak teljes összege tehát 26.720 K és és 6000 frk. volt.

Tandijmentességben az első félévben 77, a másodikban 48 hallgató részesült és az elengedett tandíjak összege 3.030 K-t tett ki.

Ezenkívül a főiskola költségadománya fedezte a hallgatók úti és élelmezési költségeit a gödöllői koronauradalomban szervezett gyakorlati tanfolyamon, valamint a poliklinikai és az állategészségrendészeti kirándulások alkalmával.

A tanév folyamán a főiskola tanártestülete 45 oklevelet állított ki.

A hallgatóság magaviselete a tanév folyamán a főiskola szabályainak általában megfelelő volt és különös megnyugvással jelenthetem, hogy a hallgatóság körében mindvégig dicséretes egyetértés uralkodott. Az «Állatorvostanhallgatók köré»-nek feladata első sorban épen ennek az egyetértésnek ápolásában és a szellemi önképzés fejlesztésében áll és ez okból mindenkor a tanártestület jóakaró támogatásában részesül. További feladatát a szegénysorsú hallgatók anyagi segítése képezné, ennek a feladatnak azonban a kör ma még nem felelhet meg, hanem ezidő szerint még csak a szükséges anyagi eszközök előteremtésére, megfelelő tőke szerzésére kell szorítkoznia. Ez a cél is azonban remélhetőleg már a nem távoli jövőben meg lesz valósítható, főképen annak folytán, hogy az új szervezeti szabályok értelmében a beiratási díjak 50%-a a hallgatók segélyező alapjához csatolandó. Ezen a czímen az alap a lefolyt tanévben 2.008 K-val emelkedett.

A kör vagyona, a rendes bevételi többleten kívül, egy alapítvánnyal is gyarapodott. Reich Albert, kolozsvári állategészségügyi felügyelő, a múlt év őszén megtartott negyvenéves szolgálati jubileuma alkalmából az erdélyrészi kartársai által alapítvány céljára gyűjtött adományt ötszáz koronára kiegészítvén, ez összeget az «Állatorvostanhallgatók köré»-nek adományozta azzal a kikötéssel, hogy a gyümölesözőleg elhelyezendő tőke kamatai halála után két évenként egy tudományos pályakérdés díjazására fordíttassanak. A földművelésügyi miniszter úr Ó Nagyméltósága elismerését fejezte ki, részemről pedig ez alkalommal is tolmácsolom a

tanártestület köszönetét az adományért, melylyel a jubiláns szép kifejezést adott az állatorvosi tudomány és a szakoktatás fejlesztése iránt érzett meleg érdeklődésének.

Ez az első alapítvány magánfél részéről főiskolánkon. Vajha a nemes példa a jövőben követőkre találna és főiskolánk is abba a kedvező helyzetbe jutna, a minőben más főiskolák vannak, hogy jelentékenyebb összegű alapítványok kamatait is felhasználhatják egyfelől a hallgatók anyagi helyzetének javítására s ezzel tanulmányaik könnyebbitésére, másfelől a hallgatók önálló tudományos munkálkodásának serkentésére!

A múlt tanév végén a főiskola költségadományából kitűzött egyik 200 koronás pályadíjat gyógyszerügyi pályamunkával Erdős Dezső III. éves hallgató, a másikat állattenyésztési dolgozattal Lichtenstern Hugó és Winkler Miksa IV. éves hallgatók, a dr. Liebermann Leó tanár által chemiai kérdés megfejtésére kitűzött 150 Kor. pályadíjat pedig Salczer Dávid III. éves hallgató nyerte el, míg a dr. Thanhoffer Lajos egyetemi tanár pályadíjára a sebészetből hirdetett pályázat meddő maradt.

*

A főiskola folyó évi költségvetése a személyi kiadások rovatán a múlt évihez viszonyítva 16,980 Kor. emelkedést mutat, egyfelől az ujonnan rendszeresített járványtani tanszékkel kapcsolatos személyi kiadások beállítása, másfelől annak folytán, hogy az 1893. évi IV. t.-cz. hatálya ezúttal terjesztetvén ki az állatorvosi főiskolára, a tanító személyzet tagjainak illetményei ezen törvény értelmében nyertek szabályozást.

*

A főiskola tanártestületének a múlt évben egyik fontos feladatát képezte az oktatás részletkérdéseire vonatkozó szabályzatok kidolgozása. Az új szervezeti szabályzat természetesen csak a szervezet alapelveit tartalmazván, szükségessé vált ezek kiegészítésül, illetőleg értelmezésül, részletesebb szabályzatokkal a főiskola életében úgy a tanítást, mint az adminisztrációt illetőleg felmerülő konkrét esetek elbírálásának irányát egészen szabatosan megjelölni. Miután az idevonatkozó tervezeteket a földművelésügyi miniszter úr jóváhagyta, ezidő szerint, az általánosabb tartalmu tanulmányi és fegyelmi szabályokon kívül, külön szabályzatok intézkednek: a tanársegédek és gyakoronokok kinevezésének, illetőleg alkalmazásának módozatairól, a gödöllői gyakorlati tanfolyamról, a poliklinikai és állategészségrendészeti kirándulásokról, a külföldi állatorvosi iskolákon eltöltött idő beszámíthatásának föltételeiről s végül az állatkórházak ügyrendjéről, míg némely egyéb ügyre vonatkozó tervezetek még felsőbb jóváhagyásra várnak.

A míg a szervezeti szabályzat és a vele szoros összefüggésben álló különleges szabályzatok ekképen összességükben a főiskola jövőbeli működésének és fejlődésének irányát jelölik meg, addig másfelől a tanítás anyagi eszközei tekintetében is tovább haladtunk a múlt évben a fokozatos fejlődés útján, főképen abban a tekintetben, hogy a főiskolának helyiségei, melyek szűk voltát már évek óta, de különösen az utóbbi időben nyomasztóan éreztük, tetemesen bővültek. Építkezések nyertek befejezést, részben pedig megindultak, melyekkel a tanszékek nagyobb részének igényei a fenforgó helyi viszonyok között lehetséges kiegészítést nyertek.

Első helyen kell itt az új bakteriologiai intéze-

tet említenem, mely a Stefánia-út és a Hungária-út kereszteződésénél már készen áll, hogy a fontos tudományok munkásait legközelebb falai közé fogadhasa. Az 1889. év végén javasolta a tanártestület, hogy az akkori állatorvosi tanintézettel szerves kapcsolatban bakteriologiai intézet létesíttessék, melynek feladata volna első sorban az állati fertőző betegségek és az ellenük való védekezés tanulmányozása s e mellett a hallgatóknak a bakteriológiában való gyakorlati kiképezése. A javaslat elfogadtatván, az intézet már a következő évben felépült s az 1891. év folyamán megkezdte működését, az 1895. évben pedig az intézet vezetője a bakteriologia ny. r. tanárává neveztetett ki, miután ennek a tárgynak hallgatása már a megelőző évben kötelezővé tétetett a hallgatókra nézve.

Az intézet a létesülése óta lefolyt rövid idő alatt működését oly széles körre terjesztette ki, hogy helyiségei mindinkább szűkeknek bizonyultak és új intézet építése mutatkozott szükségesnek. A földművelésügyi miniszter úr erre a célra a Hungária-út és a Stefánia-út kereszteződése helyén 4,000 □ ölnyi telket vásárolt meg, melyen közel kétszázezer korona költségen épült fel az új intézet, mely a modern igényeknek megfelelő módon berendezve és kellőképen felszerelve, széleskörű működésével bizonyára kiváló szolgálatot fog tenni úgy a bakteriologiai tudománynak, mint a szakoktatás ügyének, közvetve pedig az ország mezőgazdaságának.

Az új bakteriologiai intézet elfoglalásával a régi intézet helyiségeit a gyógyszerertani tanszék fogja elfoglalni, mely mindeddig rendkívül szűk helyen szorogott, míg most bekövetkező kibővülése megadja részére a szélesebb alapon való tudományos buvarkodás egyik legfontosabb feltételét.

A múlt tanév első felében készült el a nagy kórházi épület emelete, melynek helyiségeiben, két tantermen és a hallgatók társalgó szobáin kívül, az állattenyésztési tanszék, ennek gyűjteménytárával együtt, a belgyógyászati tanszék két laboratoriuma és az újonnan rendszeresített járványtani tanszék nyertek czélszerű elhelyezést.

A járványtant a múltban a belgyógyászat tanára adta elő melléktárgyképen, a mi semmiképen sem egyeztethető össze ennek a tárgynak gyakorlati jelentőségével. Épen a járványos betegségeknek és az ellenök való védekezés módjainak igen alapos ismerete rendkívül fontos az állatorvosokra nézve az állategészségügyi rendészet szempontjából. Úgy a közigazgatási hatóságok, mint a gazdaközönség ezen a téren támasztják a legnagyobb igényeket a szakemberekkel szemben és ezen a téren terheli ezeket a legnagyobb felelősség. Az új tanszék rendszeresítése megadja a módot arra, hogy a hallgatók ebben az irányban is az eddiginél alaposabb és szélesebb körű kiképeztetést nyerjenek, azonkívül pedig a tanszék személyzetének a megfelelően berendezett intézetben önálló tudományos munkálkodásra is nyílik alkalma.

Az állattenyésztési tanszéknek áthelyezésével és kibővítésével ennek korábbi helyiségeit a vele azelőtt szomszédos vegytani tanszék foglalta el s habár ennek jelenlegi helyiségei ezzel sem tekinthetők még teljesen kielégítőeknek, mégis a bővítésnek meg van az a nagy előnye, hogy a vegytani gyakorlatok céljaira most már tágas és jól felszerelt dolgozó-terem áll rendelkezésre, melyben egyidejűleg ötven hallgató foglalkozhatik a kvalitatív chemiai analysis módszereivel.

A chemiának évről-évre emelkedik a jelentősége a

modern orvostanban. Nemesak a physiologiai és a kórtani jelenségek értelmezésénél, hanem a gyógyítás és a fertőző betegségek ellen való védekezés közben is mind fontosabb szerep jut a megfelelő chemiai ismereteknek. Howship Dickinson, midőn visszapillantást vet az orvostan fejlődésére az elmúlt fél évszázad folyamán, mely idő alatt az az empiriából a tudomány magaslatára emelkedett, helyesen konstatálja, hogy «a sikerben nagyobb része volt a mikroskópnak, mint a chemiai kísérletnek, nagyobb a morphológiának, mint a physiologiai chemiának. Kétségtelen azonban, mondja tovább, hogy jövőben mindinkább a chemia fog előtérbe jutni, a minthogy pl. a bakteriologia s nevezetesen a fertőző betegségek elleni védekezés, az immunizálás terén, már ma is az e közben végbemenő chemiai átalakulások tanulmányozása köti le leginkább a szakember figyelmét.» Ennek megfelelőleg a főiskola tanterve, miként ez egyébiránt már azelőtt is történt, nagy súlyt helyez a chemiának úgy elméleti, mint gyakorlati oktatására, melynek a helyiségek kibővítése az eddiginél jobban biztosítja az eredményességét.

Végül a legutóbbi szünidő óta a boncztani és a kórboncztani intézet kibővítése van folyamatban, mely egyúttal a főépületben elhelyezett boncztani gyűjteménytár áthelyezését és a korábbi gyűjteménytár helyén a főiskola dísztermének létesítését tette lehetővé. A múltban sokszor éreztük hiányát egy olyan díszesebb teremnek, melyben házi ünnepélyeinket megtarthattuk volna s ilyenkor ennek a ezélnak alig megfelelő egyik-másik tantermet voltunk kénytelenek igénybe venni. A most még nem teljesen kész új terem ezt a hiányt pótolja és jövőben ünnepélyeinket, úgy mint a mail, megfelelőbb keretben tarthatjuk meg.

Az utóbbi másfél év alatt befejezett építkezések, beleértve azok berendezését és felszerelését 430,000 K költséget vettek igénybe s ez összeggel főiskolánk vagyonának Ieltári értéke az 1899. év végén 1.850,602 K-ra emelkedett. Magában véve jelentékeny összeg ez, de aránylag nem magas, ha tekintetbe vesszük, hogy abban tizenegy, kivétel nélkül kísérletes tanszék épületei, ezek berendezése és felszerelése van befoglalva és aránylag alacsony, nemcsak a hazai hasonló intézményekhez, hanem a külföldi állatorvosi iskolákhoz viszonyítva is, melyek épen az utóbbi időben igen jelentékeny beruházásokkal létesítenek új intézeteket és fejlesztik a meglevőket. Legyen szabad ebben a tekintetben csak arra utalnom, hogy a közelmúltban Hannoverben új állatorvosi főiskola épült két millió márka költségen, eltekintve a felszerelés költségeitől, s hogy pl. a berlini főiskolán csak a boncztoni intézetre 350,000 márka építési költséget irányoztak elő, a többi németországi állatorvosi főiskolákon pedig szintén nagyobb arányú beruházások történtek.

Nemcsak a modern orvosi, hanem általában a természettudományi kutatások és az ezekben a tudományokban való kiképzés megfelelően berendezett intézeteket, költséges felszereléseket és évenként tetemes üzemköltségeket igényelnek. Főiskolákon ebben a tekintetben az utolsó évek folyamán igen lényegesen javultak a viszonyok, a mire nézve legyen szabad a következő néhány adatot felsorolnom:

Az utolsó tíz év alatt, 1891-től 1900-ig, a tanítószemélyzet tagjainak szám 24-ről 34-re, azaz 41·6%-al, a hallgatók száma 240-ről 490-re, azaz 104·1%-al, a főiskola költségvetése 107,868 K-ról 277,623 K-ra, azaz 157·3%-al emelkedett. A szellemi és anyagi erőknek

ezzel a szokatlanul gyors gyarapodásával és e közben kifejelett serény munkássággal főiskolánk, önérettel és dicsekvés nélkül mondhatjuk, a testvérintézetek között az elsők sorába küzdötte fel magát. Úgy tudományos, mint fontos közgazdasági okok kívánatossá teszik, hogy főiskolánk ezt a fáradsággal és áldozatok árán kivívott pozíciót megtartsa s hogy folyton előre haladva lépést tartson a külföldnek újabban mind nagyobb arányokban fejlődő hasonló intézeteivel; erre pedig a meglevő eszközök még további fokozatos fejlesztése szükséges. Mert bármennyire örvendetes lett légyen haladásunk a múltban, sok teendő vár még a legközelebbi jövőre. Egyes tanszékek még most is az eredeti szűk keretbe vannak szorítva, az elméleti és gyakorlati oktatás céljaira rendelkezésre álló évi költségek már alig elégítik ki a folyton emelkedő igényeket, az egyes tárgyak beható művelése pedig a tanítás munkájának további tagolását teszi kívánatossá.

A közelmúltnak örvendetes tapasztalatai azonban bizalommal töltenek el a jövő iránt. A mint őszinte hálával tartozunk azért a hathatós támogatásért, melyben intézetünk fokozatos fejlesztésére irányuló törekvéseinket úgy az ország törvényhozása, mint a magas kormány részesítette, úgy bízva reméljük, hogy ez a támogatás a jövőben sem fog megvonatni tőlünk, hogy mind teljesebb mértékben megfelelhessünk azoknak a feladatoknak, melyeket az ország és ebben a hatalmas arányokban fejlődő mezőgazdaság elénk szab.

*

Az ország más tudományos intézeteihez hasonlóan főiskolánk is résztvesz a nemzetek nagy kulturversenyében, a párisi világkiállításon.

Az a kérdés, vajjon szorosan tudományos jellegű intézmények bemutatása beillik-e egy kiállításnak keretébe, mely első sorban és mindenekelőtt az ipar, a nemzetközi fogalom és a mezőgazdaság fejlődését van hivatva a nagyközönség előtt szemléltethetővé tenni, elvont szempontból bírálgatva, eltérő megítélés alá eshetik. Nem lehet tagadni, hogy a tudományos munkálkodás irányát és eredményeit igen nehéz általánosan érthető és érdeklő módon feltüntetni, másfelől pedig a közelebről érdekelt szakemberek, úgy az egymással való személyes érintkezés, mint a rendkívül fejlett szakirodalom révén, amúgy is tájékozva vannak úgy az egyes intézetek és szakemberek működéséről, mint a bűvárlatok legújabb vívmányairól.

Ezúttal azonban a kiállításban való részvételre magasabb szempontok voltak irányadók. Arról volt mindenek előtt szó, hogy Magyarország államiségának teljes önállóságával jelenjék meg más államok sorában a nemzetközi versenyen és hogy egyben az egész világra szóló bizonytságot tegyen kulturális haladásáról, nemcsak iparának, közlekedésügyének és mezőgazdaságának állapotáról, hanem általános művelődéséről és az ennek szolgálatában álló intézmények fejlettségéről is. Ez intézmények sorában az oktatás ügye, annak minden árnyalatában, elsőrendű fontossággal bír s ez okból, az említett cél érdekében, szükségképpen be kellett mutatni a hazai oktatás ügyét teljes egészében, illetőleg annak összes részeire kiterjedőleg.

Ehhez képest a mezőgazdasági szakoktatás ügyének méltó bemutatása úgy ebből az általános szempontból, mint a földműveléshez való szoros vonatkozásánál fogva, az illetékes körök részéről kezdettől fogva különös figyelem tárgyát képezte. Az idetartozó intézmé-

nyek sorában pedig helyet kellett foglalnia az állatorvosi főiskolának, sőt ennek részvételtét még külön közzgazdasági érdekek is követelték.

Az állategészségügyi rendészetnek általában nagy a nemzetközi jelentősége annál a befolyásnál fogva, melyet az a nemzetközi állatforgalomra gyakorol, ez utóbbinak lehetőleg mind szélesebb területre való kiterjesztése pedig mezőgazdaságunkra nézve felette fontos érdeket képvisel. A legközvetlenebb érdekünk, meggyőzni a külföldet állategészségügyi viszonyaink rendezett és fejlett voltáról és ezzel eloszlatni azokat a nem ritkán czélzatosan téves felfogásokat, melyek ebben a tekintetben még sok helyütt tapasztalhatók. Erre a bizonyoságtételre kétségkívül igen kedvező alkalmul kínálkozott az ez évi világkiállítás, mely módot nyújtott a különböző országok rokon intézményeinek összehasonlítására és pártatlan megbíráására.

Valamely ország állategészségügyi viszonyaira döntő befolyással bír az állatorvosi szakoktatás iránya és színvonala, mert ettől függ az állategészségrendészeti intézkedések végrehajtásának előterében álló szakemberek képzettsége s ebből folyólag magának a végrehajtásnak az eredményessége. Főiskolánk ehhez képest arra törekedett, hogy gondosan megválasztott objektumokkal és egy monographia kiadásával lehetőleg tájékoztató képet nyújtson jelenlegi szervezetéről, látogatottságáról, intézeteinek berendezéséről és az ezekben folyó munkálkodás irányáról és eredményeiről. S habár ez a rendelkezésre állott eszközök és főképen a tér szűke mellett nehézséggel járt is, az a tény, hogy a nemzetközi bíráló bizottság kiállításunkat a nagy díjjal, a főiskola több tanárát pedig arany- és ezüst közreműködési érmekkel tüntette ki, igazolja, hogy

feladatunkat sikeresen oldottuk meg s részünkről szerencséseknek érezzük magunkat, hogy erőnkhez képest szintén hozzájárulhattunk a magyar kiállításnak világszerte elismert sikeréhez.

A közel jövőben egyébiránt újabb alkalom fog nyílni állategészségügyi intézményeinknek, ezúttal azonban szakértők nemzetközi gyülekezete előtt való bemutatására. A múlt év nyarán Baden-Badenben megtartott nemzetközi állatorvosi kongresszuson a magyar földművelésügyi minisztérium és a budapesti állatorvosi főiskola képviselői abban a kellemes helyzetben voltak, hogy a földművelésügyi miniszter úr Ó Nagyméltóságának meghívását tolmácsolhatták és a kongresszus nagy lelkesedéssel és egyhangúlag elhatározta, hogy a legközelebbi nemzetközi állatorvosi kongresszus Magyarországon székes fővárosában, Budapesten, tartassék meg. Az előkészítő munkálatok legközelebb megindulnak; reméljük, hogy a jövő kongresszus az összes érdekelt tényezők jóakaró támogatásával teljes sikerre fog vezetni és még szorosabbra fűzi a kapcsolatot a szaknak hazai és külföldi képviselői között.

*

Ezekben óhajtottam főiskolánk egy évi történetéről nagy vonásokban beszámolni. A midőn azonban az állatorvosi szakoktatás körében legutóbb felmerült fontosabb mozzanatok fölött áttekintünk, lehetetlen meg nem emlékeznünk egy eseményről, mely országos jelentőségénél fogva és a jelenleg még fenforgó viszonyokra való átalakító befolyásával korszakot fog alkotni állategészségügyünk történetében és mely kétségkívül az állatorvosi szakoktatásra is lesz közvetve előnyös kihatással. Értem ez alatt az állatorvosi köz-

szolgálat államosításáról szóló 1900. évi XVII. t.-cz. megalkotását.

Az új törvény, a midőn az állategészségügyi hatóságokhoz szakértőkül állami tisztviselőket állít, ezzel a törvényes intézkedéseknek az egész vonalon szabatos és gyors végrehajtását biztosítja, a minek szükségképen az állategészségügyi viszonyoknak fokozatos javulása lesz a kedvező eredménye. Másfelől azonban törvény azzal, hogy a hatósági állatorvosokat az állami tisztviselők sorába állítja, biztosítván részökre az állami tisztviselőket megillető jogokat, aránylag kedvező javadalmazást és a fokozatos előléptetés lehetőségét, igen lényegesen megjavítja az állatorvosi kar nagy részének úgy anyagi helyzetét, mint társadalmi állását. S ha az állatorvostannak művelése annak tudományos jellegénél fogva már magában is méltóan kielégítheti a magasabb igényeket is, úgy a társadalmi és az anyagi helyzet kedvező alakulása szintén készítheti a középiskolát végzett ifjúságot ennek a nehéz, de a becsületes munkát jól jutalmazó pályának a választására.

Az állatorvosi közszolgálat államosításának és az állatorvosi szakoktatás újjászervezésének korántsem véletlen, hanem céltudatos időbeli kapcsolata mindkét ügynek hasznára fog válni. Az új törvény életbe lépése biztosítani fogja a főiskola hallgatóinak szükséges számát, a főiskola pedig megfelelő tudományos készülségű szakembereket fog kiképezni az állategészségügyi szolgálat számára.

Midőn az ország egész gazdaközönsége nemcsak megnyugvással fogadta az állatorvosi közszolgálat államosítását, hanem ennek érdekében anyagi áldozatot is készséggel vállalt magára, mi fokozott örömmel

üdvözljük az új törvényt és szakoktatásunk érdekeire való tekintettel is őszinte hálával adózunk Darányi Ignác földművelésügyi miniszter úr Ő Nagyméltóságának, a nagyszabású reform megvalósításáért.

*

Most pedig, végezetül, még Önökhöz, a főiskola hallgatóihoz, különösen pedig azokhoz Önök közül, a kik ezúttal léptek főiskolánk kötelékébe, óhajtok néhány szót intézni.

A pálya, melyet, hiszem, érett megfontolás után választottak, nehéz; méltó betöltése hosszas tanulmányokat, majd ezek befejeztével ernyedetlen munkásságot, törhetetlenül szilárd jellemet és a szaktudományért való buzgó lelkesedést tételez fel. Az állatorvosi foglalkozás természete és jelentősége felől a helyes felfogás évről-évre szélesebb körökben terjed ugyan, de azért Önök is találkozni fognak még nem egyszer elfogult nézetekkel és előítéletekkel, melyeket csak becsületes eljárással és alapos tudással küzdhetnek le. Az egyéni szeplőtlen becsület és a komoly törekvés hazánkat tehetségükhöz képest szolgálni, irányítsa majdan minden tettöket, a főiskola falain belül eltöltendő éveiket pedig használják fel a megfelelő szakismeretek gyűjtésére és önmivelődésükre.

Itt tartózkodásuk ideje alatt sohase téveszszék szem elől, hogy a tanulás tulajdonképeni célja nem az, hogy csak azoknak a feltételeknek megfeleljenek, melyekhez az oklevél elnyerése kötve van, hanem az, hogy megfelelő biztos tudással felfegyverkezve lépjenek a gyakorlati élet küzdőterére s ott szakismereteiket kellőképen érvényesítsék. Ez a biztos és alapos tudás pedig csak a megszakítás nélkül való, rendsze-

res tanulással és gyakorlással szerezhető meg. A főiskola rendelkezésökre bocsátja az erre szükséges eszközöket, vegyék ezeket fiatal éveikben minél teljesebb mértékben igénybe!

A szakismeretek gyűjtésén kívül azonban iparkodjanak azoknak az ismereteknek megszerzésére is, melyek az általános társadalmi műveltséghez tartoznak, mert az alapos szakképzettség az általános műveltséggel párosulva győzi meg legjobban a közönséget az állatorvosi foglalkozás tudományos jellegéről és biztosítja annak művelői részére a megfelelő helyet a társadalomban.

Ápolva egymás között a tesvéries egyetértést, fejlesztésük önképzésökkel fiatal szíveik természetes fogékonyságát a jó és szép iránt. Gróf Széchényi István mondja, a Kelet népéhez szólva, hogy «a szív tehetségeit kifejtteni, kiképezni, nemesíteni, a legfőbb tiszt; szoros kötelesség is ennél fogva mind egyesekre, mind nemzetre nézve, kivált az élet gyermeki korában, mikor még az érzelemnek nagy köre nincs s minden benyomás sűrű hat, a nemes érzelmek alapját minél erősebben vetni meg, hogy azon később a férfúkor dicsősége emelkedhessék.»

Szakszerű kiképzettetésök ernyedetlen szorgalmat és szakadatlan munkásságot igényel, azonban csak ha ifjú éveikben megszokják a komoly, odaadó munkát, lesznek képesek az életben kötelességeiknek minden irányban megfelelni. Körünk társadalmi viszonyainak remek tollú rajzolója, Zola Emil, úgy mint már Goethe és Carlyle is, az emberi nem boldogságát és feladatát a munkában keresi. És a tudomány-egyetem nemrég elhúnyt nagytudományu tanára és rektora, Mihalkovics Géza, midőn biológiai alapon kutatta az ember

rendeltetését és feladatát, hasonló következtetésre jutott, biológiai alapigazságul állítván oda azt a tételt, hogy «a boldogságot nem a nyugalomban és tétlenségben való tengődés adja meg, hanem a tett és a vele járó munka, a mely az embernek megszerzi a meglegedést, jólétet, élet- és vagyonbiztosságot, az állam fenmaradását és a jövő nemzedék létfeltételeinek biztosítására szükséges összehalmozást anyagi és szellemi javakban.»

A munka tehát az élet feladata; teljesítsék kedvvel és kitartással!